Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

22. detsember 2017 *

Eelotsusetaotlus – Eelotsuse kiirmenetlus – Politseikoostöö ja õigusalane koostöö kriminaalasjades – Euroopa vahistamismäärus – Raamotsus 2002/584/JSK – Liikmesriikidevaheline üleandmiskord – Täitmise tingimused – Täitmata jätmise vabatahtlikud alused – Artikli 4a lõige 1, mis lisati raamotsusega 2009/299/JSK – Vabadusekaotusliku karistuse täideviimiseks tehtud vahistamismäärus – Mõiste „kohtulik arutelu, mille tulemusel otsus tehti“ – Ulatus – Isik, kellele mõisteti lõplikult vabadusekaotuslik karistus tema osavõtul toimunud kohtuliku arutelu tulemusel – Karistus, mille täideviimine on hiljem osaliselt ja teatavatel tingimustel peatatud – Hilisem menetlus, mille tulemusel karistuse täideviimise peatamine nende tingimuste järgimata jätmise tõttu tühistati – Tühistamise menetlus, mis toimus asjaomase isiku osavõtuta

Kohtuasjas C-571/17 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Rechtbank Amsterdam'i (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) 28. septembri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse samal päeval, järgmise isiku suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisega seotud menetluses:

Samet Ardic,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça, kohtunikud E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger ja F. Biltgen (ettekandja),

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikku menetlust ja 22. novembri 2017. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Openbaar Ministerie, esindajad: K. van der Schaft ja U. E. A. Weitzel,

– S. Ardic, esindajad: *advocaat* T. O. M. Dieben, *advocaat* L. J. Woltring ja *advocaat* J. W. Ebbink,

– Madalmaade valitsus, esindajad: J. Langer ja M. K. Bulterman,

– Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja M. Hellmann,

– Iirimaa, esindaja: G. Hodge, keda abistas G. Mullan, *BL*,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

– Euroopa Komisjon, esindajad: R. Troosters ja S. Grünheid,

olles 20. detsembri 2017. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24) (edaspidi „raamotsus 2002/584“), artikli 4a lõiget 1.

2 Taotlus on esitatud sellise Euroopa vahistamismääruse täitmisel Madalmaades, mille Staatsanwaltschaft Stuttgart (Stuttgarti prokuratuur, Saksamaa) tegi Samet Ardici suhtes, et pöörata Saksamaal täitmisele kaks vabadusekaotuslikku karistust.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

3 Roomas 4. novembril 1950. aastal allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikkel 6 „Õigus õiglasele kohtumenetlusele“ sätestab:

„1. Igaühel on oma tsiviilõiguste ja -kohustuste või temale esitatud kriminaalsüüdistuse üle otsustamisel õigus õiglasele ja avalikule kohtumenetlusele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus, seaduse alusel moodustatud kohtus. […]

2. Igaüht, keda süüdistatakse kuriteos, peetakse süütuks seni, kuni tema süü ei ole seaduse kohaselt tõendatud.

3. Igal kuriteos süüdistataval on vähemalt järgmised õigused:

a) saada viivitamata talle arusaadavas keeles üksikasjalikku teavet tema vastu esitatud süüdistuse iseloomust ja alustest;

b) piisavalt aega ja võimalusi enda kaitse ettevalmistamiseks;

c) kaitsta end ise või enda valitud kaitsja abil või saada tasuta õigusabi juhul, kui see on õigusemõistmise huvides vajalik ja süüdistataval pole piisavalt vahendeid õigusabi eest tasumiseks;

d) küsitleda ise või lasta küsitleda tema vastu ütlusi andma kutsutud tunnistajaid, lasta omalt poolt kohale kutsuda tunnistajaid ja neid küsitleda tema vastu ütlusi andvate tunnistajatega võrdsetel tingimustel;

e) kasutada tasuta tõlgi abi, kui ta ei mõista või ei räägi kohtus kasutatavat keelt.“

Liidu õigus

Harta

4 Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklid 47 ja 48 asuvad VI jaotises „Õigusemõistmine“.

5 Harta artikkel 47 „Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele“ sätestab:

„Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.

Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Igaühel peab olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud.

[…]“.

6 Selgitustes põhiõiguste harta kohta (ELT 2007, C 303, lk 17) on harta artikli 47 teise lõigu kohta täpsustatud, et see säte vastab EIÕK artikli 6 lõikele 1.

7 Harta artikkel 48 „Süütuse presumptsioon ja kaitseõigus“ sätestab:

„1. Iga süüdistatavat peetakse süütuks seni, kuni tema süü ei ole seaduse kohaselt tõendatud.

2. Iga süüdistatava õigus kaitsele on tagatud.“

8 Käesoleva kohtuotsuse punktis 6 mainitud selgitustes on selle kohta täpsustatud järgmist:

„Artikkel 48 vastab Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 lõigetele 2 ja 3 […]

[…]

Kooskõlas artikli 52 lõikega 3 on nimetatud õigusel sama tähendus ja ulatus, kui on Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga tagatud õigusel.“

9 Harta artikkel 52 „Õiguste ja põhimõtete ulatus ja tõlgendamine“ sätestab:

„[…]

3. Hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad [EIÕK-ga] tagatud õigustele, on samad, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud. See säte ei takista liidu õiguses ulatuslikuma kaitse kehtestamist.

[…]

7. Harta tõlgendamise juhendina koostatud selgitusi võetakse asjakohaselt arvesse liidu ja liikmesriikide kohtutes.“

Raamotsused 2002/584 ja 2009/299

10 Raamotsuse 2002/584 artiklis 1 „Euroopa vahistamismääruse määratlus ja selle täitmise kohustus“ on sätestatud:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud [ELL] artiklis 6.“

11 Nimetatud raamotsuse artiklites 3, 4 ja 4a on ammendavalt sätestatud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud ja vabatahtlikud alused.

12 Raamotsus 2009/299 täpsustab, millistel põhjustel võib Euroopa vahistamismäärust täitev õigusasutus selle määruse täitmisest keelduda, kui asjaomane isik ei ole ilmunud oma asja kohtulikule arutamisele.

13 Raamotsuse 2009/299 artikli 1 „Eesmärgid ja reguleerimisala“ kohaselt:

„1. Käesoleva raamotsuse eesmärgid on edendada nende isikute menetlusõigusi, kelle suhtes on algatatud kriminaalmenetlus, ning samal ajal hõlbustada kriminaalasjades tehtavat õigusalast koostööd ja eelkõige parandada liikmesriikidevahelist kohtuotsuste vastastikust tunnustamist.

2. Käesolev raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on sätestatud ELi lepingu artiklis 6, sealhulgas selliste isikute õigust kaitsele, kelle suhtes on algatatud kriminaalmenetlus, ning õigusasutustele sellega seoses pandud kohustusi.

3. Käesoleva raamotsusega kehtestatakse ühtsed eeskirjad selliste kohtuotsuste ühes liikmesriigis (täidesaatev liikmesriik) tunnustamise ja/või täitmise kohta, mille teine liikmesriik (otsuse teinud liikmesriik) tegi pärast menetlust, kus asjaomane isik kohal ei viibinud […].“

14 Raamotsuse 2002/584 artikkel 4a „Otsused, mis tehakse pärast kohtulikku arutelu, millele asjaomane isik isiklikult ei ilmunud“ lisati raamotsuse 2009/299 artikliga 2. Selle artikli lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib samuti keelduda täitmast Euroopa vahistamismäärust, mis on tehtud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks, kui isik ei ilmunud isiklikult kohtulikule arutelule, mille tulemusel otsus tehti, välja arvatud kui Euroopa vahistamismääruses märgitakse, et kooskõlas vahistamismääruse teinud liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides määratletud täiendavate menetlusnõuetega

a) ja õigeaegselt
   i) esitati asjakohasele isikule kohtukutse isiklikult ning seega teavitati teda sellest, millal ja kus toimub kava kohaselt kohtulik arutelu, mille tulemusel asjaomane otsus tehti, või sai asjaomane isik tegelikult muul viisil ametliku teabe selle kohta, millal ja kus toimub kava kohaselt kohtulik arutelu, mille tulemusel otsus tehti, sellisel viisil, et ühemõtteliselt tehti kindlaks, et asjaomane isik oli kavandatud kohtulikust arutelust teadlik

   ning
   ii) teavitati asjaomast isikut sellest, et otsuse võib teha ka siis, kui isik ei ilmu kohtulikule arutelule,

või

b) on asjaomane isik, olles kavandatud kohtulikust arutelust teadlik, andnud volitused enda kohtulikul arutelul kaitsmiseks asjaomase isiku või riigi poolt määratud õigusnõustajale, kes teda kohtulikul arutelul ka kaitses,

või

c) pärast seda, kui asjaomasele isikule otsus kätte toimetati ning teda teavitati selgesõnaliselt õigusest taotleda asja uuesti läbivaatamist või otsus edasi kaevata ning tema õigusest osaleda sellel kohtulikul arutelul, mis võimaldab asja, sealhulgas uue tõendusmaterjali sisulist uuesti läbivaatamist ja mille tulemuseks võib olla algse otsuse tühistamine:
   i) teatas asjaomane isik selgesõnaliselt, et ta ei vaidlusta seda otsust,

   või
   ii) ei taotlenud asjaomane isik asja uuesti läbivaatamist ega kaevanud otsust edasi kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul

või

d) ei toimetatud asjaomasele isikule otsust isiklikult kätte, kuid
   i) see toimetatakse talle isiklikult kätte viivitamatult pärast üleandmist ning teda teavitatakse selgesõnaliselt tema õigusest taotleda asja uuesti läbivaatamist või otsus edasi kaevata ning tema õigusest osaleda sellel kohtulikul arutelul, mis võimaldab asja, sealhulgas uue tõendusmaterjali sisulist uuesti läbivaatamist ja mille tulemuseks võib olla algse otsuse tühistamine,

   ning
   ii) teda teavitatakse ajavahemikust, mille jooksul peab ta taotlema asja uuesti läbivaatamist või kaebama otsuse edasi, nagu on esitatud asjaomases Euroopa vahistamismääruses.“

15 Raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõige 1 sätestab:

„Euroopa vahistamismäärus sisaldab järgmist teavet, mis on esitatud vastavalt lisas toodud vormile:

a) tagaotsitava isikuandmed ja kodakondsus;

b) vahistamismääruse teinud õigusasutuse nimi, aadress, telefoni- ja faksinumber ning elektronposti aadress;

c) tõendid täidetava kohtuotsuse, vahistamismääruse või mis tahes muu sama mõjuga täidetava kohtuotsuse kohta, mis kuulub artiklite 1 ja 2 rakendusalasse;

d) süüteo olemus ja õiguslik kvalifikatsioon, eelkõige seoses artikliga 2;

e) süüteo toimepaneku tehiolude kirjeldus, sealhulgas aeg, koht ja tagaotsitava isiku kuriteos osalemise laad;

f) lõpliku kohtuotsuse olemasolu korral määratud karistus või kuriteo eest ettenähtud karistusmäär vahistamismääruse teinud liikmesriigi õiguse alusel;

g) võimaluse korral muud süüteo tagajärjed.“

16 Selle raamotsuse artikkel 15 „Üleandmisotsus“ näeb ette:

„1. Vahistamismäärust täitev õigusasutus teeb käesolevas raamotsuses määratletud aja jooksul ja tingimustel otsuse, kas isik tuleb üle anda.

2. Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi edastatud teabest ei piisa üleandmisotsuse tegemiseks, küsib ta vajalikku lisateavet, eelkõige seoses artiklitega 3–5 ja artikliga 8, mis tuleb kiiresti saata ning võib selle saamiseks kehtestada tähtaja, võttes arvesse vajadust järgida artiklis 17 kehtestatud tähtaegu.

3. Vahistamismääruse teinud õigusasutus võib alati edastada täitvale õigusasutusele mis tahes vajalikku lisateavet.“

Siseriiklik õigus

Madalmaade õigus

17 Raamotsus 2002/584 võeti Madalmaade õigusesse üle 29. aprilli 2004. aasta üleandmisseadusega (Overleveringswet, *Stb*. 2004, nr 195).

18 Selle seaduse artikkel 12 on sõnastatud järgmiselt:

„Üleandmine ei ole lubatud, kui Euroopa vahistamismääruse eesmärk on kohtuotsuse täitmine, kuigi süüdistatav ei ilmunud isiklikult kohtuistungile, mille tulemusel otsus tehti, välja arvatud siis, kui Euroopa vahistamismääruses märgitakse, et kooskõlas vahistamismääruse teinud liikmesriigi menetlusnõuetega:

a) esitati kohtukutse süüdistatavale õigel ajal ja isiklikult ning seega teavitati teda sellest, millal ja kus toimub kohtuistung, mille tulemusel asjaomane otsus tehti, või sai see isik tegelikult muul viisil ametliku teabe selle kohta, millal ja kus kõnealune kohtuistung toimub, sellisel viisil, et ühemõtteliselt tehti kindlaks, et ta oli kavandatud kohtuistungist teadlik, ning teda teavitati sellest, et otsuse võib teha ka siis, kui ta ei ilmu kohtuistungile; või

b) süüdistatavat informeeriti kohtuistungist ja ta andis vabalt valitud või riigi poolt määratud advokaadile volitused enda kaitsmiseks ja see advokaat kaitses teda kohtulikul arutelul, või

c) pärast seda, kui otsus toimetati süüdistatavale kätte ja teda informeeriti sõnaselgelt õigusest taotleda asja uuesti läbivaatamist või otsus edasi kaevata ning tema õigusest osaleda sellel kohtulikul arutelul, mis võimaldab asja, sealhulgas uue tõendusmaterjali sisulist uuesti läbivaatamist ja mille tulemuseks võib olla algse otsuse tühistamine, süüdistatav:
   1 teatas sõnaselgelt, et ta ei vaidlusta otsust, või
   2 ei taotlenud asja uuesti läbivaatamist ega kaevanud otsust edasi määratud tähtaja jooksul, või

d) süüdistatavale ei toimetatud otsust isiklikult kätte, kuid:
   1 ta saab selle isiklikult viivitamatult kätte pärast tema üleandmist ja teda informeeritakse sõnaselgelt tema õigusest taotleda asja uuesti läbivaatamist või otsus edasi kaevata ning tema õigusest osaleda sellel kohtulikul arutelul, mis võimaldab asja, sealhulgas uue tõendusmaterjali sisulist uuesti läbivaatamist ja mille tulemuseks võib olla algse otsuse tühistamine, ning
   2 teda teavitatakse ajavahemikust, mille jooksul peab ta taotlema asja uuesti läbivaatamist või kaebama otsuse edasi, nagu on esitatud asjaomases Euroopa vahistamismääruses.“

Saksamaa õigus

19 Karistusseadustiku (Strafgesetzbuch, edaspidi „StGB“) § 56a sätestab:

„1. Kohus määrab katseaja pikkuse. See ei või olla pikem kui viis aastat ega lühem kui kaks aastat.

2. Katseaeg algab, kui otsus karistuse täideviimise peatamise kohta jõustub. Katseaega võib edaspidi lühendada kuni minimaalse pikkuseni või pikendada enne selle lõppemist kuni maksimaalse pikkuseni.“

20 StGB § 56b kohaselt:

„1. Kohus võib süüdimõistetule panna kohustusi, mis on suunatud põhjustatud kahjulike tagajärgede heastamisele. Süüdimõistetule ei või panna kohustusi, mida ta täita ei suuda.

2. Kohus võib süüdimõistetule panna kohustuse hüvitada oma vara arvelt teoga tekitatud kahju, maksta teatud rahasumma avalikes huvides tegutsevale asutusele, kui teo iseloom ja toimepanija isik seda võimaldab, teha üldkasulikku tööd või maksta riigieelarvesse teatud rahasumma.

[…]“.

21 StGB § 56c on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kohus kehtestab süüdimõistetule katseajaks käitumisjuhised, kui viimane vajab abi selleks, et ta rohkem süütegusid toime ei paneks. Sel alusel ei või süüdimõistetule esitada nõudmisi, mida tal ei ole oma elukorraldusest tulenevalt võimalik täita.

2. Kohus võib eelkõige kohustada süüdimõistetut: täitma ettekirjutusi, mis puudutavad elukohta, hariduse omandamist, töötamist või vaba aega või majanduslike vahendite kasutamist, ilmuma kindlaksmääratud aegadel kohtusse või muusse kohta, kannatanuga või teatud isikutega või teatud rühma kuuluvate isikutega, kes võivad talle anda võimaluse või teda ajendada uute süütegude toimepanemiseks, mitte ühendust võtma või kohtuma, neid mitte tööle võtma, kasvatama või majutama, mitte omama, hankima või hoidma teatud esemeid, mis võivad talle anda võimaluse või ajendada teda uute süütegude toimepanemiseks või ülalpidamiskohustuste täitmisest kõrvale hoidmiseks.

[…]“.

22 StGB § 56d sätestab:

„1. Kui see on süütegude toimepanemise tõkestamiseks kohane, allutab kohus süüdimõistetu kogu katseaja või selle osa vältel kriminaalhooldusametniku kontrollile ja juhendamisele.

2. Kohus võtab lõikes 1 nimetatud meetme üldreeglina siis, kui ta peatab enam kui üheksa kuu pikkuse vabadusekaotusliku karistuse täideviimise ning kui süüdimõistetu on noorem kui kahekümne seitsme aastane.

3. Kriminaalhooldusametnik aitab süüdimõistetut ja hoolitseb tema eest. Kohtuga konsulteerides kontrollib ta tingimustest ja juhistest, ent ka võetud kohustustest ja antud lubadustest kinni pidamist ning esitab kohtu määratud sagedusega aruanded süüdimõistetu elukorralduse kohta. Kriminaalhooldusametnik teatab kohtule tingimuste, juhiste, kohustuste ja lubaduste raskest või pidevast rikkumisest.

[…]“.

23 StGB § 56f „Karistuse täideviimise peatamise tühistamine“ sätestab:

„1. Kohus tühistab karistuse täideviimise peatamise, kui süüdimõistetu paneb katseajal toime süüteo ja näitab seeläbi, et pettis ootusi, mille põhjal karistuse täideviimine peatati, rikub raskelt või pidevalt juhiseid või hoiab pidevalt kõrvale kriminaalhooldusametniku kontrollist ja juhendamisest, andes seeläbi aluse karta kuritegeliku käitumise kordumist, või rikub raskelt või pidevalt täideviimise peatamise tingimusi. […]

2. Kohus ei tühista siiski karistuse täideviimise peatamist, kui piisab täiendavate täideviimise peatamise tingimuste määramisest või juhiste andmisest, eriti süüdimõistetu kriminaalhooldusametniku järelevalve alla andmisest või katseaja või järelevalve tähtaja pikendamisest. Viimasel juhul ei või katseaega pikendada rohkem kui poole võrra algul määratud katseaja pikkusest.

[…]“.

24 StGB §-s 57 „Osaliselt ära kantud vabadusekaotusliku karistuse kandmata osa täideviimise peatamine“ on sätestatud

„1. Kui mõistetud karistusest on ära kantud kaks kolmandikku, kestusega vähemalt kaks kuud, peatab kohus süüdimõistetu nõusolekul vabadusekaotusliku karistuse kandmata osa täideviimise katseajaga, hinnates, kas see on avaliku julgeoleku seisukohast põhjendatud. Kohus hindab otsustamisel eriti süüdimõistetu isikut, tema varasemat käitumist, tema teo toimepanemise asjaolusid, korduva süüteo toimepanemise korral ohtu sattuvate õigushüvede olulisust, süüdimõistetu käitumist karistuse kandmise ajal, tema elutingimusi ja karistuse täideviimise peatamise oodatavaid mõjusid sellele.

2. Kui mõistetud vabadusekaotuslikust karistusest on kantud pool, kestusega siiski vähemalt kuus kuud, võib kohus karistuse kandmata osa täideviimise katseajaga peatada, kui süüdimõistetu kannab vabadusekaotuslikku karistust esimest korda ja kui selle pikkus ei ületa kahte aastat või kui koondhinnang toime pandud teole, süüdimõistetu isikule ja tema arengule karistuse kandmise ajal kinnitab eriliste asjaolude esinemist ning muud lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud.

3. Paragrahve 56a–56e kohaldatakse *mutatis mutandis*; isegi kui katseaja kestust hiljem lühendatakse, ei või see olla lühem karistuse kandmata osast. Kui süüdimõistetu on enne katseajaga karistuse kandmata osa täideviimise peatamist kandnud oma karistusest ära vähemalt ühe aasta, allutab kohus ta üldjuhul kriminaalhooldusametniku kontrollile ja juhendamisele kas kogu katseajaks või selle osaks.

4. Kui vabadusekaotusliku karistuse hulka arvatakse mingisugune enne karistuse kandmisele asumist kulgenud aeg, siis lõigete 1–3 tähenduses loetakse karistus selle aja ulatuses kantuks.

5. Paragrahve 56f ja 56g kohaldatakse *mutatis mutandis*. Kohus tühistab karistuse täideviimise peatamise ka juhul, kui süüdimõistetu on süüdimõistmise ning karistuse täideviimise peatamise otsuse tegemise vahelisel ajal toime pannud uue süüteo, mida kohus ei saanud objektiivsetel põhjustel karistuse täideviimise peatamise otsuse tegemise ajal arvesse võtta, ent mille arvesse võtmine oleks viinud karistuse täideviimise peatamisest keelduva otsuse tegemiseni; süüdimõistmisena käsitatakse kohtuotsust, milles viimast korda sai kontrollida süüdimõistmise aluseks olevate faktiliste asjaolude tuvastamist.

6. Kohus võib karistuse kandmata osa täideviimise katseajaga peatamisest keelduda kui süüdimõistetu annab ebapiisavat või valeteavet selle kohta, kus asuvad konfiskeeritavad esemed või süüteo tulemusel saadud vara.

[…]“.

25 Kriminaalmenetluse seadustiku (Strafprozeßordnung, edaspidi „StPO“) §-s 33a „Menetluses varasema olukorra taastamine ärakuulamisõiguse rikkumise korral“ on sätestatud:

„Kui kohus on teinud otsustuse ilma, et oleks taganud ühele poolele õiguse olla ära kuulatud ja see võis mõjutada otsustuse sisu ning kohtumääruse peale ei saa edasi kaevata või seda muul moel vaidlustada, taastab kohus omal algatusel või taotluse alusel menetluses olukorra, mis oli enne selle otsustuse tegemist, kui selle poole huvid on jätkuvalt kahjustatud. Paragrahvi 47 kohaldatakse *mutatis mutandis*.“

26 StPO § 35 „Teatavakstegemine“ sisu on järgmine:

„1. Asjassepuutuva isiku kohalviibimisel tehtud otsused tehakse talle teatavaks kuulutamisega. Isiku taotlusel edastatakse talle otsuse ärakiri.

2. Muud otsused tehakse teatavaks kättetoimetamisega. Kui otsuse teatavaks tegemisest ei hakka kulgema tähtaeg, piisab teatavaks tegemisest vabas vormis.

3. Isik, kes ei viibi vabaduses, võib taotleda, et kätte toimetatud dokument loetaks talle ette.“

27 StPO §-s 37 „Kättetoimetamise kord“ on sätestatud:

„1. Kättetoimetamise korra osas kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku norme *mutatis mutandis*.

2. Kui poolele adresseeritud dokument tuleb kätte toimetada mitmele selle vastu võtmiseks õigustatud isikule, hakkab tähtaeg kulgema viimasest kättetoimetamisest.

[…]“.

28 StPO §-s 40 „Avalik kättetoimetamine“ on sätestatud:

„1. Avalik kättetoimetamine on lubatud, kui kohtualusele, kellele ei ole veel kätte toimetatud kohtukutset ilmuda põhiistungile, ei ole võimalik Saksamaal dokumenti ettenähtud viisidel kätte toimetada ning kui dokumendi välisriigis kättetoimetamist reguleerivate normide kohaldamine näib teostamatu või ette nurjumisele määratud. Dokument loetakse kätte toimetatuks kahe nädala möödumisel teate avaldamisest.

2. Kui kohtualusele on juba kätte toimetatud kohtukutse ilmuda põhiistungile, on talle dokumendi avalik kättetoimetamine lubatav, kui Saksamaal ei ole võimalik talle dokumenti ettenähtud viisidel kätte toimetada.

3. Kohtualuse taotlusel algatatud apellatsioonimenetluses on avalik kättetoimetamine lubatud, kui dokumenti pole võimalik kätte toimetada aadressil, kus toimetati kätte eelmine dokument või mille kohtualune on viimati teatanud.“

29 Vastavalt StPO §-le 311 „Otsekaebus“:

„1. Otsekaebuse esitamist reguleerivad järgmised erisätted.

2. Kaebus tuleb esitada ühe nädala jooksul, tähtaeg hakkab kulgema otsuse teatavakstegemisest (§ 35).

3. Kohus ei saa tehtud otsust kaebuse alusel muuta. Kohus rahuldab siiski kaebuse, kui ta on kaebaja kahjuks tuginenud faktidele või tõendamistulemustele, mille kohta ei ole viimast ära kuulatud ning kui kohus kaebaja hilisemate ütluste põhjal leiab, et kaebus on põhjendatud.“

30 StPO § 453 „Hilisem otsus karistuse täideviimise katseajaga peatamise või hoiatuse tegemise kohta“ sätestab:

„1. Hilisemad otsused karistuse täideviimise katseajaga peatamise või hoiatuse tegemise kohta (StGB §-d 56a–56g, 58, 59a, 59b) teeb kohus määrusega ilma kohtuistungit pidamata. Prokurör ja kohtualune tuleb ära kuulata. Paragrahvide 246a lõiget 2 ja 454 lõike 2 neljandat lauset kohaldatakse *mutatis mutandis*. Kui kohus peab tegema otsuse karistuse täideviimise peatamise tühistamise kohta tingimuste või juhiste rikkumise tõttu, annab ta süüdimõistetule võimaluse olla suuliselt ära kuulatud. Kui on määratud kriminaalhooldusametnik, teavitab kohus teda kavatsusest otsustada karistuse täideviimise peatamise või karistuse täitmisele pööramise edasi lükkamise tühistamise üle; kohus teavitab teda sellest, mida ta on teada saanud teistest kriminaalmenetlustest, kui see on katseaja järelevalve eesmärkide seisukohast kohane.

2. Lõikes 1 nimetatud otsuste peale võib esitada kaebuse. Kaebuse aluseks võib olla tehtud ettekirjutuse või katseaja kestuse pikendamise õigusvastasus. Karistuse täideviimise peatamise tühistamise, karistuse täitmisele pööramise edasi lükkamise, edasi lükkamise tühistamise, karistuse kandmisest vabastamise ja karistuse täitmisele pööramata jätmisest teatamise (StGB §-d 56f, 56g, 59b) peale võib esitada otsekaebuse.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

31 Eelotsusetaotlusest nähtub, et 13. juunil 2017 esitas kohtu juures asuv officier van justitie bij de Rechtbank (kuninga prokurör, Madalmaad) eelotsusetaotluse esitanud kohtule ehk Rechtbank Amsterdamile (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) taotluse Staatsanwaltschaft Stuttgarti (Stuttgarti prokuratuur, Saksamaa) poolt 9. mail 2017 tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseks.

32 Selle vahistamismäärusega taotletakse Madalmaades elava Saksamaa kodaniku S. Ardici vahistamist ja üleandmist selleks, et viia Saksamaal täide kaks ühe aasta ja kaheksa kuu pikkust vabadusekaotuslikku karistust, mis mõisteti 4. märtsi 2009. aasta ja 10. novembri 2010. aasta kohtuotsustega, mis on jõustunud ja mille tegid vastavalt Amtsgericht Böblingen (Böblingeni esimese astme kohus, Saksamaa) ja Amtsgericht Stuttgart-Bad Cannstatt (Stuttgart-Bad Cannstatti esimese astme kohus, Saksamaa) nii, et asjassepuutuv isik ilmus isiklikult kohtulikule arutelule.

33 Eelotsusetaotlusest nähtub, et pärast seda, kui S. Ardic oli need kaks karistust osaliselt ära kandnud, otsustasid Saksamaa pädevad kohtud karistuste kandmata jäänud osa täideviimise peatada. Amtsgericht Stuttgart-Bad Cannstatt (Stuttgart-Bad Cannstatti esimese astme kohus, Saksamaa) otsustas 4. ja 18. aprilli 2013. aasta otsustega need karistuse kandmise peatamise otsused tühistada ning määras, et nimetatud karistuste kandmata jäänud osa, vastavalt 338 ja 340 päeva, tuleb täitmisele pöörata, kuna asjassepuutuv isik ei järginud ettenähtud tingimusi ning ei allunud oma kriminaalhooldusametniku juhendamisele ja järelevalvele ega kohtute järelevalvele.

34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldab põhikohtuasjas käsitletava Euroopa vahistamismääruse sõnastusest, et S. Ardic ei ilmunud sellele kohtulikule arutelule, mille tulemusel need tühistamisotsused tehti.

35 Lisaks on selles Euroopa vahistamismääruses märgitud, et põhikohtuasjas käsitletavad tühistamisotsused toimetati kätte üksnes avalikult StPO § 40 tähenduses ning S. Ardicile tuleb seega anda õigus olla nende otsuste küsimuses ära kuulatud tagantjärgi, ilma et see mõjutaks nende otsuste täitmisele pööramist.

36 S. Ardic kinnitas, et ei ilmunud kohtulikele aruteludele, mille tulemusel tehti põhikohtuasjas käsitletavad tühistamisotsused, ning avaldas, et kui ta oleks kohtulike arutelude ajast ja kohast teadlik olnud, oleks ta sinna ilmunud, püüdmaks veenda Saksamaa kohtuid tühistamisotsuseid mitte tegema.

37 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et Saksamaa kohtud peavad karistuse täideviimise peatamise tühistama, kui süüdimõistetu hoiab pidevalt kriminaalhooldusametniku järelevalvest ja juhendamisest kõrvale või ei järgi seatud tingimusi. Seevastu ei tohi need kohtud karistuse täideviimise peatamist tühistada, kui sisuliselt piisab täiendavate tingimuste seadmisest või katseaja kestuse pikendamisest.

38 Põhikohtuasjas käsitletavatest tühistamisotsustest nähtub, et Amtsgericht Stuttgart-Bad Cannstatt (Stuttgart-Bad Cannstatti esimese astme kohus, Saksamaa) leidis, et täiendavate tingimuste seadmine või katseaja pikendamine ei olnud piisavad ning karistuse täideviimise peatamise tühistamine oli proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas.

39 Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldab sellest, et tühistamisotsuse tegemisel on Saksamaa kohtutel teatud kaalutlusruum, mis võimaldab arvestada konkreetse olukorra ja asjassepuutuva isiku isikuomadustega.

40 Sellega seoses toob eelotsusetaotluse esitanud kohus välja, et 10. augusti 2017. aasta kohtuotsuses Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629) tegi Euroopa Kohus vahet mõistetud karistuse määra muutvate meetmete ja vabadusekaotusliku karistuse täideviimise viise käsitlevate meetmete vahel. Selle kohtuotsuse punktis 85 märkis Euroopa Kohus tõepoolest, et Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast tuleneb, et EIÕK artikli 6 lõiget 1 ei kohaldata vabadusekaotusliku karistuse täideviimise viiside suhtes, „eriti selliste suhtes, mis puudutavad ajutisi vabastamisi“.

41 Käesoleval juhul ei muudetud põhikohtuasjas käsitletavate tühistamisotsustega S. Ardicile mõistetud karistuse määra, viimane peaks tegelikult need karistused kandma kogu karistusaja ulatuses, millest on maha arvatud juba kantud karistusaeg.

42 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleneb Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast samuti, et karistuste täideviimise küsimused ei seondu otsustega kriminaalsüüdistuse põhjendatuse kohta EIÕK artikli 6 lõike 1 tähenduses (EIK 17. septembri 2009. aasta otsus, Enea *vs*. Itaalia, ECHR:2009:0917JUD007491201, punkt 97, ja 23. oktoobri 2012. aasta otsus, Ciok *vs*. Poola, CE:ECHR:2012:1023DEC000049810, punkt 38).

43 See käsitusviis on kooskõlas Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikaga mõiste „süüdimõistmine“ sisustamisel EIÕK artikli 7 lõike 1 tähenduses, mille kohaselt on see mõiste tihedalt seotud mõistega „[otsus] kriminaalsüüdistuse põhjendatuse kohta“ EIÕK artikli 6 lõike 1 tähenduses. See kohus on leidnud, et karistuste täideviimist puudutavad kohtuasjad ei kuulu ka niisuguse „süüdimõistmise“ alla (EIK 10. juuli 2003. aasta otsus, Grava *vs*. Itaalia, CE:ECHR:2003:0710JUD004352298, punkt 51, ja 23. oktoobri 2012. aasta otsus, Giza *vs*. Poola, CE:ECHR:2012:1023DEC000199711, punkt 36).

44 Eelotsusetaotluse esitanud kohus jätkab, märkides, et Euroopa Inimõiguste Kohtu 3. aprilli 2012. aasta otsus, Boulois *vs*. Luksemburg (CE:ECHR:2012:0403JUD003757504), millele Euroopa Kohus viitas oma 10. augusti 2017. aasta kohtuotsuse Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629) punktis 85, ning teised Euroopa Inimõiguste Kohtu otsused, millele esimese kohtuotsuse punktis 87 viidatakse, puudutavad kinnipeetavaid, kelle osas toimusid menetlused, mis seondusid vastavalt puhkuse andmisega vanglast ajutiseks lahkumiseks, ajutise kinnipidamisest vabastamisega, range järelevalvega kinnipidamisasutusse paigutamisega ja amnestia andmisega.

45 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab veel, et Euroopa Inimõiguste Komisjon on leidnud, et vabadusekaotusliku karistuse täitmise peatamise tühistamise või tingimisi vabastamise tühistamise menetlus ei kuulu EIÕK artikli 6 lõike 1 kohaldamisalasse. Niisugusel tühistamisel ei lahendata nimelt asjaomase isiku tsiviilõiguslikke õigusi ja kohustusi puudutavaid vaidlustusi ega otsustata ka süüdistuse põhjendatuse üle tema vastu algatatud kriminaalasjas (Euroopa Inimõiguste Komisjoni 5. oktoobri 1967. aasta otsus, X. *vs*. Saksamaa Liitvabariik, CE:ECHR:1967:1005DEC000242865; 6. detsembri 1977. aasta otsus, X. *vs*. Šveits, CE:ECHR:1977:1206DEC000764876, ja 9. mai 1994. aasta otsus, Sampson *vs*. Küpros, CE:ECHR:1994:0509DEC001977492).

46 Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldab, et EIÕK artikli 6 lõige 1 ei kohaldu selliste karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsuste suhtes, nagu käsitletakse põhikohtuasjas.

47 Siiski ei tulenevat sellest tingimata, et need otsused ei kuulu raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõike 1 kohaldamisalasse.

48 Esiteks pole tegemist samasuguste otsustega nagu need, mida käsitleti 10. augusti 2017. aasta kohtuotsuse Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629) tegemisega päädinud kohtuasjas.

49 Teiseks, kui harta artikli 47 teine lõik vastab tõepoolest EIÕK artikli 6 lõikele 1, nii et esimesena nimetatud õigusnormiga tagatud õiguste sisu ja ulatus on sama, mis on neile antud EIÕKs, siis võib vastavalt harta artikli 52 lõikele 3 liidu õigusega anda ka ulatuslikuma kaitse kui see, mis tuleneb EIÕK artikli 6 lõikest 1.

50 Selles osas toob eelotsusetaotluse esitanud kohus välja, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale on raamotsuse 2002/584 artikli 4a eesmärk tagada kaitstuse kõrge tase (24. mai 2016. aasta kohtuotsus, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punkt 37, ja 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punkt 58).

51 Liiati on võimalik väita, et vabadusekaotusliku karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsus on isiku vabadust mõjutavate tagajärgede seisukohast sama oluline kui „liitkaristust mõistev otsus“, milles määratakse varem mõistetud vabadusekaotuslike karistuste määr kindlaks uuesti, mistõttu isik peaks saama kasutada oma kaitseõigusi menetluses, mille tulemusena võidakse teha tühistamisotsus ja kus kohtunikul on selle otsuse tegemisel kaalutlusruum (vt analoogia alusel 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Zdziaszek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, punkt 88).

52 Kokkuvõttes märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi 10. augusti 2017. aasta kohtuotsuse Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629) punkt 85 viitab pigem sellele, et karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsused ei kuulu raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõike 1 kohaldamisalasse, ei ole see eeltoodud kaalutlusi arvestades piisav, et iseseisvalt asuda seisukohale, et see säte tõesti käesoleval juhul kohaldamisele ei kuulu.

53 Neil asjaoludel otsustas Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kui tagaotsitav on tunnistatud lõplikult süüdi menetluses, mis toimus tema juuresolekul, ja talle on mõistetud vabadusekaotuslik karistus, mille täitmine peatati tingimisi, siis kas hilisem menetlus, mille raames annab kohus tagaotsitava puudumisel korralduse tühistada karistuse täitmise peatamine, sest tagaotsitav ei ole täitnud tingimusi ja on hoidnud kõrvale kriminaalhooldusametniku kontrollist ja juhistest, on „kohtulik arutelu, mille tulemusel otsus tehti“, raamotsuse [2002/584] artikli 4a tähenduses?“

Eelotsuse kiirmenetlus

54 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel eelotsuse kiirmenetluses.

55 Nimetatud kohus põhjendab oma taotlust asjaoluga, et S. Ardic viibib praegu Madalmaades vahi all, oodates otsust tema suhtes Saksamaa Liitvabariigi pädeva asutuse poolt tehtud Euroopa vahistamismääruse kohta.

56 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab veel, et ta ei saa selles küsimuses otsust teha enne, kui Euroopa Kohus on teinud otsuse käesoleva eelotsusetaotluse kohta. Euroopa Kohtu kiire vastus esitatud küsimusele mõjutab seega otseselt ja otsustavalt selle väljaandmisvahistuse kestust Madalmaades, mida kohaldatakse S. Ardici suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse võimalikuks täitmiseks.

57 Seoses sellega tuleb märkida esiteks, et käesolev eelotsusetaotlus puudutab raamotsuse 2002/584 tõlgendamist, mis kuulub ELi toimimise lepingu kolmanda osa V jaotisega reguleeritud valdkonda, mis puudutab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Eelotsusetaotluse saab seega lahendada kiirmenetluses.

58 Teiseks, mis puutub kiireloomulisusesse, siis Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb arvesse võtta asjaolu, et põhikohtuasjas kõnesolevalt isikult on praegu võetud vabadus ja tema kinnipidamine sõltub põhikohtuasja vaidluse lahendusest. Lisaks tuleb asjaomase isiku olukorda hinnata selle eelotsusetaotluse analüüsimise kuupäeva seisuga, milles palutakse see taotlus lahendada kiirmenetluses (10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Zdziaszek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, punkt 72 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Käesoleval juhul on ühelt poolt selge, et nimetatud kuupäeval oli S. Ardicilt võetud vabadus. Teiselt poolt sõltub tema kinnipidamine põhikohtuasja lahendusest, sest kinnipidamisotsus on eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tema suhtes tehtud põhikohtuasjas vaidluse all oleva Euroopa vahistamismääruse täitmisel.

60 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu viies koda 12. oktoobril 2017 ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist rahuldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus lahendada eelotsusetaotlus kiirmenetluses.

Eelotsuse küsimuse analüüs

61 Esiteks tuleb välja tuua, et kuigi käesoleval juhul osales S. Ardic kohtulikul arutamisel, mille tulemusena tehti kohtuotsused, millega ta lõplikult süüdi mõisteti ja talle kaks vabadusekaotuslikku karistust mõisteti, on tuvastatud, et edaspidi tehtud ja põhikohtuasjas käsitletavad karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsused tehti tagaselja.

62 Sellises olukorras tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimust mõista selliselt, et sellega soovitakse teada saada, kas juhul, kui asjassepuutuv isik ilmus isiklikult kohtulikule arutelule, mille tulemusel tehti kohtuotsus, millega tunnistati ta süüteo toimepanemises lõplikult süüdi ja mõisteti sellest tulenevalt vabadusekaotuslik karistus, mille täideviimine hiljem teatavatel tingimustel osaliselt peatati, tuleb mõistet „kohtulik arutelu, mille tulemusel otsus tehti“ raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõike 1 tähenduses tõlgendada nii, et see hõlmab ka hilisemat menetlust karistuse täideviimise peatamise tühistamiseks katseajal nende tingimuste rikkumise tõttu.

63 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb esiteks meenutada, et mõistet „kohtulik arutelu, mille tulemusel otsus tehti“ raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõike 1 tähenduses tuleb kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt, sõltumata erinevate liikmesriikide olemuselt erinevatest karistusõiguses ja kriminaalmenetlusõiguses kasutatud õiguslikest kvalifikatsioonidest ja normidest (vt selle kohta 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punktid 65, 67 ja 76).

64 Teiseks on Euroopa Kohtul juba olnud võimalus asuda seisukohale, et sellest mõistest tuleb aru saada nii, et see viitab menetlusele, mille tulemusel tehti kohtuotsus, millega mõisteti lõplikult süüdi isik, kelle üleandmist Euroopa vahistamismääruse täitmise raames nõutakse (10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punkt 74).

65 Olukorras, kus kriminaalmenetlus on toimunud mitmes kohtuastmes, milles on tehtud üksteisele järgnevad otsused, on Euroopa Kohus leidnud, et kõnealune mõiste viitab menetlusele viimases kohtuastmes, kus kohus tuvastas faktilised asjaolud ja andis õigusliku hinnangu ning tegi lõpliku otsuse asjaomase isiku süü küsimuses ja mõistis talle vabadusekaotusliku karistuse (vt selle kohta 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punktid 81, 83, 89, 90 ja 98).

66 Euroopa Kohus täpsustas veel, et see mõiste hõlmab ka hilisemat menetlust, mille tulemusel tehti otsus, millega muudeti lõplikult üht või mitut esialgu mõistetud karistusmäära, kui viimati nimetatud otsuse teinud kohtul oli selles suhtes teatav kaalutlusõigus (vt selle kohta 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Zdziaszek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, punktid 83, 90 ja 96).

67 Eelnevast tuleneb, et raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et seal kasutatud mõiste „otsus“ viitab ühele või mitmele sellisele kohtuotsusele, mis seonduvad asjassepuutuva isiku karistusõigusliku süüdimõistmisega ehk sellistele kohtuotsustele, millega kohus on, olles tuvastanud süüteo faktilised asjaolud ja andnud teole õigusliku hinnangu, lõplikult otsustanud isiku süü üle ning mõistnud talle vabadusekaotusliku karistuse.

68 Käesoleval juhul tuleb kindlaks teha, kas varem mõistetud vabadusekaotusliku karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsus on sellise iseloomuga, et see oleks kõnealuse sätte kohaldamise seisukohast käsitatav eelmises punktis toodud kirjeldusele vastava otsusena.

69 Selles osas tuleb meenutada, et raamotsuse 2002/584 eesmärk on süüdimõistetute või karistusõiguse rikkumises kahtlustatavate üleandmise uue lihtsustatud ja tõhusama süsteemi sisseviimisega hõlbustada ja kiirendada õigusalast koostööd, et aidata saavutada eesmärki kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks, põhinedes suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel vastavalt vastastikuse tunnustamise põhimõttele (vt selle kohta 26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punktid 36 ja 37, ning 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punktid 75 ja 76).

70 Sel eesmärgil on nimetatud raamotsuse artikli 1 lõikes 2 sätestatud, et liikmesriigid peavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse täitma vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt selle raamotsuse sätetele. Välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid, võivad õigusasutused keelduda sellise määruse täitmisest vaid raamotsuses 2002/584 ette nähtud, ammendavalt loetletud juhtudel, ning Euroopa vahistamismääruse täitmisele võib seada tingimusi üksnes nimetatud raamotsuses ammendavalt ette nähtud tingimustel. Järelikult, kui Euroopa vahistamismääruse täitmine kujutab endast põhimõtet, siis on täitmisest keeldumine erand, mida tuleb tõlgendada kitsalt (10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

71 Mis puutub konkreetselt raamotsuse 2002/584 artiklisse 4a, mis lisati sellele raamotsuse 2009/299 artikliga 2, siis selle eesmärk on piirata Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumise võimalust, loetledes täpselt ja ühtselt tingimused, mille puhul ei tohi keelduda sellise otsuse tunnustamisest ja täitmisest, mis tehakse pärast kohtulikku arutelu, millele asjaomane isik isiklikult ei ilmunud (10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

72 Selle sätte kohaselt on vahistamismäärust täitev õigusasutus juhul, kui on kindlaks tehtud, et üks lõike 1 punktides a, b, c või d sätestatud tingimustest on täidetud, kohustatud Euroopa vahistamismääruse täitma, vaatamata sellele, et asjaomane isik puudus kohtulikult arutelult, mille tulemusel otsus tehti (10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punkt 55).

73 Selle sätte eesmärk on parandada liikmesriikidevahelist õigusalast koostööd kriminaalasjades, ühtlustades tagaseljaotsuste täitmiseks esitatud Euroopa vahistamismääruste täitmise tingimusi, mis lihtsustab liikmesriikidevahelist kohtuotsuste vastastikust tunnustamist. Samal ajal edendab see säte nende isikute menetlusõigusi, kelle suhtes on algatatud kriminaalmenetlus, tagades neile kaitse kõrge taseme sellega, et järgitakse piiranguteta nende kaitseõigusi, mis tulenevad õigusest õiglasele kohtumenetlusele, mis on ette nähtud EIÕK artiklis 6 (vt selle kohta 26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 51, ja 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punktid 58–60).

74 Sellega seoses juhib Euroopa Kohus tähelepanu sellele, et raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõiget 1 tuleb tõlgendada ja kohaldada kooskõlas EIÕK artikli 6 nõuete ning nendega seotud Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikaga (vt selle kohta 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punktid 78–80, ja 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Zdziaszek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, punktid 87–89).

75 Niisiis, kuigi isiku suhtes tehtav lõplik süüdimõistev kohtuotsus, sealhulgas kohtuotsus, millega määratakse kindlaks kandmisele kuuluv karistus, kuulub täielikult EÕIK artikli 6 kohaldamisalasse, tuleneb Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast, et see säte ei ole kohaldatav vabadusekaotusliku karistuse täideviimise viise või täitmisele pööramise korda puudutavatele küsimusele (vt selle kohta EIK 3. aprilli 2012. aasta otsus, Boulois *vs*. Luksemburg, CE:ECHR:2012:0403JUD003757504, punkt 87; 25. novembri 2014. aasta otsus, Vasilescu *vs*. Belgia, CE:ECHR:2014:1125JUD006468212, punkt 121, ja 2. juuni 2015. aasta otsus Pacula *vs*. Belgia CE:ECHR:2015:0602DEC006849512, punkt 47).

76 Erinev on lähenemine vaid juhul, kui pärast sellise kohtuotsuse tegemist, millega asjassepuutuv isik süüdi mõisteti ja millega talle mõisteti vabadusekaotuslik karistus, tehakse uus kohtuotsus, mis muudab varasema kohtuotsusega mõistetud karistuse liiki või määra, nagu siis, kui vangistus asendatakse riigist väljasaatmisega (EIK 15. detsembri 2009. aasta otsus, Gurguchiani *vs*. Hispaania, CE:ECHR:2009:1215JUD001601206, punktid 40, 47 ja 48) või kui varem määratud kinnipidamise kestust pikendatakse (EIK 9. oktoobri 2003. aasta otsus, Ezeh ja Connors *vs*. Ühendkuningriik, CE:ECHR:2003:1009JUD003966598).

77 Eelneva valguses tuleb asuda seisukohale, et raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõike 1 puhul ei hõlma seal kasutatud mõiste „otsus“ otsust, mis puudutab varasema kohtuotsusega mõistetud vabadusekaotusliku karistuse täideviimise viise või täitmisele pööramise korda, välja arvatud juhul, kui selle otsuse esemeks või mõjuks on kõnealuse karistuse liigi või määra muutmine ning selle otsuse teinud kohtul on selles suhtes kaalutlusõigus (vt selle kohta 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punktid 78–80, ja 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus, Zdziaszek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, punktid 85, 90 ja 96).

78 Mis puudutab konkreetsemalt varasema otsusega mõistetud vabadusekaotusliku karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsuseid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, siis ilmneb Euroopa Kohtul olevast toimikust, et need otsused ei mõjuta antud juhul karistuse liiki ja määra, mis on asjassepuutuvale isikule mõistetud varasemate lõplike süüdimõistvate kohtuotsustega, mis on selle vahistamismääruse aluseks, mille täitmist Saksamaa asutused paluvad Madalmaadelt.

79 Kõnealuste tühistamise otsuste tegemiseni viinud menetluse eesmärk ei olnud nende kohtuasjade uus sisuline läbivaatamine, vaid see puudutas üksnes seda, millised tagajärjed peaksid algul mõistetud karistuste, mille täitmine oli seejärel teatavatel tingimustel peatatud, kohaldamise seisukohast kaasnema sellega, et süüdimõistetu neid tingimusi katseaja jooksul ei järginud.

80 Sellega seoses peab pädev kohus asjaomase siseriikliku õiguse kohaselt otsustama üksnes selle üle, kas vastav asjaolu õigustab seda, et süüdimõistetu peab talle algul mõistetud karistused, mille täideviimine hiljem peatati, osaliselt või täielikult reaalselt ära kandma. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 71 välja toob, siis kuigi sellel kohtul on sellega seoses kaalutlusõigus, ei seondu see

kaalutlusõigus asjassepuutuvale isikule mõistetud karistuste määra ega liigiga, vaid üksnes sellega, kas karistuste täideviimise peatamine tuleks tühistada, või võib see peatamine jätkuda, vajaduse korral täiendavate tingimuste seadmisel.

81 Seesuguste karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsuste, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, ainus mõju on see, et asjassepuutuv isik peab ära kandma talle algul mõistetud karistuse kandmata jäänud osa. Kui karistuse täideviimise peatamine tühistatakse täielikult nagu põhikohtuasjas, rakenduvad uuesti kõik süüdimõistmise järelmid ning edaspidi ära kandmisele kuuluva karistuse määra kindlaksmääramine toimub puhalt aritmeetilise tehte tulemusena – juba kantud vangistuspäevade arv lihtsalt lahutatakse lõpliku süüdimõistva kohtuotsusega mõistetud kogu karistusest.

82 Neil asjaoludel ja arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 77 öeldut, ei hõlma raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõige 1 karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsuseid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, kuivõrd need otsused ei muuda lõplikest süüdimõistvatest kohtuotsustest tulenevate karistuste liiki ja määra.

83 Kuigi ei saa eitada, et karistuse täideviimise peatamise tühistamine on asjassepuutuva isiku olukorda mõjutava iseloomuga, on samavõrd ilmne, et viimasele ei saa olla teadmata tagajärjed, mis võivad kaasneda sellega, kui ta jätab järgimata tingimused, mis tema karistuse täideviimise peatamisel seati.

84 Liiati oli käesoleval juhul asjaoluks, mis muutis Saksamaa pädevate asutuste jaoks võimatuks isikule varem tehtud karistuse täideviimise peatamise otsuse tühistamiseks alustatud menetlust puudutava teabe isikliku teatavakstegemise ning mille tõttu tehti põhikohtuasjas vaidluse all olevad tühistamisotsused ilma tema osavõtuta, just nimelt see, et asjassepuutuv isik lahkus Saksamaa territooriumilt, rikkudes tingimust, mille järgimine oli sõnaselgelt karistuse täideviimise peatamise eelduseks.

85 Isegi juhul, kui süüdimõistetu suhtes tehakse karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsus nii, et ta kohtulikust arutelust osa ei võtnud nagu põhikohtuasjas, ei ole isik oma õigusi täielikult kaotanud, sest põhikohtuasjas kohaldatava siseriikliku õiguse kohaselt on tal võimalus olla kohtu poolt tagantjärele ära kuulatud ning kohus peab otsustama, kas selle ärakuulamise valguses tuleb karistuse täideviimise peatamise tühistamise otsust muuta.

86 Igal juhul on raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõike 1 puhul ühetaolise kohaldamise seisukohast asjakohaseks kriteeriumiks seal nimetatud „otsuse“ olemus, nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktidest 75–77.

87 Lisaks sellele, nagu on märgitud ka käesoleva kohtuotsuse punktis 70, ohustaks käesoleva kohtuotsuse punktis 77 tooduga võrreldes raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõikes 1 kasutatud mõistele „otsus“ laiema tõlgenduse andmine Euroopa vahistamismääruse mehhanismi tõhusust.

88 Tuleb veel lisada, et tõlgendus, mille Euroopa Kohus nimetatud punktis 77 andis, tähendab üksnes seda, et otsus, mis seondub üksnes kriminaalasja kohtuliku arutamise tulemusel lõplikult mõistetud vabadusekaotusliku karistuse täideviimise või kohaldamise korraga ning mis ei mõjuta isiku süüdi tunnistamist ega karistuse liiki ega määra, ei kuulu raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõike 1 kohaldamisalasse ning asjassepuutuva isiku puudumine kohtulikult arutamiselt, mille tulemusel see otsus tehti, ei saa õigustada Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmist.

89 Seevastu, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 76 ja 77 välja toob ning nagu sõnaselgelt tuleneb raamotsuse 2009/299 artikli 1 lõikest 2, ei tähenda selline tõlgendus ühelgi juhul, et liikmesriigid oleksid vabastatud kohustusest austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on sätestatud ELi lepingu artiklis 6, sealhulgas selliste isikute õigust kaitsele, kelle suhtes on algatatud kriminaalmenetlus, ning kohustusest tagada nende õiguste ja põhimõtete järgimine õigusasutuste poolt.

90 Iseäranis tugevdab selline kohustus suurt usaldust, mis peab liikmesriikide vahel olema ja kaitseb seeläbi vastastikuse tunnustamise põhimõtet, millel Euroopa vahistamismääruse toimimine põhineb. See põhimõte tugineb liikmesriikidevahelise vastastikuse usalduse põhimõttele seoses asjaoluga, et nende vastavad siseriiklikud õiguskorrad saavad tagada liidu tasandil tunnustatud põhiõiguste võrdväärse ja tõhusa kaitse (vt selle kohta 30. mai 2013. aasta kohtuotsus, F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punktid 49 ja 50, ning 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punktid 77 ja 78).

91 Selles kontekstis ning kriminaalasjades tõhusa õigusalase koostöö huvides peavad vahistamismääruse teinud õigusasutused ja vahistamismäärust täitvad õigusasutused selle koostöö aluseks oleva vastastikuse usalduse soodustamiseks igakülgselt lähtuma iseäranis raamotsuse 2002/584 artikli 8 lõikes 1 ja artiklis 15 sätestatust.

92 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et juhul kui asjassepuutuv isik ilmus isiklikult kohtulikule arutamisele, mille tulemusel tehti kohtuotsus, millega ta mõisteti süüteo toimepanemises lõplikult süüdi ning millega talle mõisteti selle eest vabadusekaotuslik karistus, mille täideviimine hiljem teatavatel tingimustel osaliselt peatati, tuleb mõistet „kohtulik arutelu, mille tulemusena otsus tehti“ raamotsuse 2002/584 artikli 4a lõike 1 tähenduses tõlgendada nii, et see ei hõlma menetlust, mille käigus tühistatakse vabadusekaotusliku karistuse täideviimise peatamine seetõttu, et katseajal ei järgitud peatamise tingimusi, kui niisuguse menetluse tulemusel tehtud otsusega ei muudeta algul mõistetud karistuse liiki ega määra.

Kohtukulud

93 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Kui asjassepuutuv isik ilmus isiklikult kohtulikule arutamisele, mille tulemusel tehti kohtuotsus, millega ta mõisteti süüteo toimepanemises lõplikult süüdi ning millega talle mõisteti selle eest vabadusekaotuslik karistus, mille täideviimine hiljem teatavatel tingimustel osaliselt peatati, tuleb mõistet „kohtulik arutelu, mille tulemusena otsus tehti“ nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta, mida on muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK, artikli 4a lõike 1 tähenduses tõlgendada nii, et see ei hõlma menetlust, mille käigus tühistatakse vabadusekaotusliku karistuse täideviimise peatamine seetõttu, et katseajal ei järgitud peatamise tingimusi, kui niisuguse menetluse tulemusel tehtud otsusega ei muudeta algul mõistetud karistuse liiki ega määra.

Allkirjad